MONITOR

Nro: LXXVII.

Na R. P. 1775.

Dnia 27. Września.

II.

ZBIOR

Polſkich Jmion Przydatnich (*Adjectiva composita*) tymże ſpoſobem, co wyżey *Iſtotne*, złożonych.

Berło-władny.
Biało-kurowaty, gal. *blond.*
Blado-rożowy.
Bluſzczo-kręty *np.* koſtur *thyrſus Bacchi.*
Bogo-boyny.
Bogo-myślny.
Byſtro-lotny.
Byſtro-płynny.

Cało-dzienny.
Cało-nocny.
Cało-palny.
Cało-roczny.
Chmurno-oki. *np.* niedźwiedź.
Chmurno-mgliſty, *np.* dzień.

Chudo-pacholski. *np.* Spłacheć.
Cicho-płynny. *np.* nurt.
Ciemno-zielony.
Cudno-gładki.
Cudo-tworny.
Cudzo-łożny.
Cudzo-ziemski.
Cwiercio-roczny, *trimestris.*
Czarno-brywa, *np.* dziewoia, *nigris virgo superciliis.*
Czarno-piory. *np.* Kruk. *v.* Orzeł Pruski.
Czarno-skrzydły.
Czci-godny.
Czoło-bitny. *np.* pokłon.
Czworo-nożny, *quadrupes.*

Długo-letni, *annosus.*
Długo-nosy, po Rusku *dołho-nos,*
Długo-ręki, po gr. *Macrochir,* po łac. *Longimanus,* po Rusku, *Dołho-ruki.*
Długo-wieczny.
Dobrochętny, *benevolus.*
Dobro-czynny, *beneficus.*
Dobro-wolny.
Drogo-cenny.
Dwo-uchy, dwoy-uszny, *np.* dzban.
Dwoy-ięzyczny, *bilingvis.*
Dwoy-obliczny. Dwoyczelny. Dwu-liczny, *Janus bifrons.*
Dwoy-głowny, *np.* Orzeł Rakuski, Rossyiski.
Dziwo-łężny. Dziwo-płody. Dziwo-rodny. Dziwo-tworny.

Gęsto-liści, *np.* las, sad, &c.
Gładko-mowny.
Gładko-płynny. *np.* wiersz styl &c.
Głazo-łomny, *np.* oszkard.
Głośno-słynny.
Gmino-władny, *np.* rząd. *regimen Democraticum.*
Goło-słowny.
Gorno-lotny.
Gorno-myślny.
Grado-bitny, *np.* szturm.
Gromo-władny, *np.* Jowisz.
Gwiazdo-lity, *np.* gmach Saturna.
Gwiazdo-nośny, *np.* okrąg nieba. *Stellifer axis, stellifer orbis.*

Hardo-myślny.

Jasno-kościsty.
Jasno-świetny.
Jasno-złoty.
Jedno-myślny, *unanimis.*
Jednorodzony. *Unigena, Unigenitus.*
Jedno-stayny.
Jedno-stronny.
Jedyno-władny.

Kazi-rodzki, *incestuosus.*

Każdo

Każdo-dzienny.
Każdo-roczny.
Kłapo-uchy, ſterczących uſzu.
Koło-wrotny *np.* ięzyk, Fortuna.
Koło-władny, *np.* śmierć.
Kozo-oki. *ſtrabo*, *ſtrabus.*
Kraio-piſarſki
Kręto-rogi.
Krotko-mowny.
Krotko-trwały.
Krotko-władny.
Kroto-ſilny *niby* krotko-chwilny.
Krwawo-płodny.
Krwawo-płynny.
Krwawo-żerny.
Krwo-toczny.
Krzywo-nogi, *loripes.*
Krzywo-przyſięzny.
Krzywo-uſt, *oris diſtorti.*

Laſko-nogi, *tibiis gracilibus.*
Lekko-myślny.
Lekko-roboczy
Lekko-ważny.
Lekko-wierny.
Lgnąco-ſmolny *np.* ręka złodzieia. *Autolyci piceata manus.*
Lotno-piory.
Łagodno-mowny, *blandiloqvus.*

Mało-cenny.
Mało-letni, *minorennis.*
Mało-maiętny

Mało-możny.
Mało-ſercy, *puſillanimis.*
Mało-ważny.
Mało-wierny, *modicæ ſidei.*
Marno-trawny.
May-grot-nośny, *thyrſiger Bacchus*, patrz *Baradziń-ſkiego* w *Senece* Polſkim.
Miedzio-brody. *aheno-barbus.*
Miedzio-lity.
Miodo-płynny, *mellifluus.*
miodo-rodny, *np.* Hymett.
Mleko-dayny, Mleko-doyny. Mleko-płynny.
Modro-blady, *caſius.*

Nowo-modny.
Nowo-świecki.
Nowo-zaciężny.
Nowo-zakonny.
Nowo-żeńſki.
Niebo-nośny, *cælifer Atlas.*
Niebo-tyczny.
Nowo-roczny.
Nowo-tworny.

Obo-ięty
Obo-ręczny
Obo-ſięczny.
Obo-ſtronny.
Ognio-żywny, *np.* Salamandra.
Oſtro-ſieczyſty, *np.* miecz.
Oſtro-cierniſty.
Oſtro-kolący.
Oſtro-krayczy, *np.* noż.
Oyco-boyczy, *parricidalis.*

Perło-rodny, *gemmifer.*
Pierwo-rodny, *primigenius.*
Prawdo-mowny, *veridicus.*
Prawo-dawczy.
Prawo-łomny.
Prawo-ſławny.
Prawo-wierny, *orthodoxus.*
Prędko-nogi, *præpes, celeripes.*
Prędko-wierny.
Przed-wſtępny, *præliminaris.*
Przeſzło-roczny.
Prędko-lotny.
Pſio-głowy, *cynocephalus, caniceps.*

Ręko-dawny. Ręko-iemſki, *fide jussorius.*
Rożno-barwy, *polymitus.*
Rożno-wzory.
Rożno-rymny. *np.* Pieśni roż: rym.
Rymo-płodny *np.* dowcip.
Rymo-tworczy. Rymo-tworny, *np.* wena rymotw.
Rymo-tworſki, *np.* ſztuka rymotw: *Ars Poëtica.*
Rowno-ſtronny, *æquilaterus.*
Rowno-ważny, *æquilibris; æquivalens.*

Siedmio-krętny, *np.* wieża ſiedmiokrętna Sewerowa, *Septizonium Severi,* w Rzymie.
Siedmio-ibiſty, *np. Hydra.*
Siedmio-ſtronny, *heptachordos, np.* Arfa Dawidowa.
Silno-bitny.
Sino-bity, *np.* razy ſino-bite.
Siwo-iabłkowity, *np.* koń.
Siwo-ponury, *np.* Czas. Saturn.
Skrzydlaſto-lotny, *Merkur, Dedal.*
Skoro-źrzały, *præcox, prœmaturus.*
Slępo-rodny.
Słodko-brzmiący.
Słodko-korzenny *np.* wino Słodko korzenne.
Słodko-mruczny *np.* ſtrumień.
Słodko-rymny.
Słodko-wiewny, *np.* Zefir. Fawoniusz.
Słodko mowny.
Smutno-wrogi, *ominoſus.*
Srebrno-piory Ptak, *np.* Orzeł Biały Polſki.
Staro-Polſki.
Staro-świecki.
Staro-zakonny.
Staro-żytny.
Sto-krotny, *centeſimus, centuplex.*
Sto-letni *v.* Stu-letni, *ſæcularis, centenarius.*
Sto-nog. ſto-nożny *centipes.*
Sto-oczny, *np.* Argus.
Sto-ręki. Sto-ręczny, *np.* Enceladus.

Sto-

Sto-liſtny. Sto-liściowy.
Suto-złoty.
Szaro-piory, *np.* Jaſtrząb.
Szczero-chętny. Szczero myślny.
Szczero-złoty, *ex auro puro puto.*
Szeroko-władny.
Szumno-płynny.
Szybko-puściſty, *np.* ſpręzyna.

Tomo-tworny, *multorum ſcriptor voluminum.* Tomo-twor. Tomo-tworca *ſubſt.*
Troy-cielny. Troy-cieliſty. *np.* Geryon.
Troy-grotny. troy-ſtrzelny *Triſulcus np.* grom Jowisza.
Troy-nity, *np.* pancerz Agamemnona.
Troy-nożny, *np.* ſtoł Delficki.
Troy-nitny, *trilix.*
Troy-paſzczęki. *np.* Cerber. (*ni.*
Troy-piętrzyſty.*np.rog iele-*
Troy sęki. *trinodis,* pałka Herkuleſa, maczuga.
Troy-węgły. Troy-węglaſty. Troy-kątny, *trigonos, triangularis.*
Trzy-graniaſty. Trzy-granny.
Trzyſto-letni. *np.* Neſtor.
Twardo-uſty. *np.* koń.

Wężo-kudły *np.* łeb Meduzy.
Wiaro-łomny. *foedifragus.*
Wiatro-nogi. *aëripes.*
Wieczno-pamiętny. *np.* Akt &c.
Wieczno-trwały.
Wieczno-ważny, *in perpetuum valiturus.*
Wieczno-zielony. *np.* gay Parnaſki.
Wieko-pomny.
Wielo-czynny
Wielo krotny.
Wielo kształtny, *multiformis.*
Wielo-mowny.
Wielo-oczny, *np.* ſieci wielo-ocz.
Wielo raki, *multifarius.*
Wielo-letny.
Wielo-władny.
Wielo-żądny.
Wielo-żenny, *polygamus.*
Wietrzno-szumny, *np.* Eol.
Wklęſło-noſy, *ſimis naribus.*
Wino-rodny, *np.* latorośl, macica.
Włado-gromy.
Wodo-ziemny, *np.* źwierze wodo-ziemne, *animal amphibium.*
Wolno-czynny. *np.* wola.
Wodno-wzorzyſty, *np.* materya.

Wſzech-

Wſzech-mocny.
Wſzyſtko-płodny. *np.* żywioły wszyſt. płod.
Wſpaniało-mowny.

Zatko-lotny.
Zkará-gniady, *np.* koń.
Za-uſzny *np.* świadek *teſtis auritus.*
Ziemio-władny, *np.* mocarz.
Ziemio-wodny, *np.* okrąg, *globus orbis terraqveus.*
Zimo-rodny.
Zło-czynny, *maleficus.*
Złoto-biodry, *np.* woźniki słońca zło. biod.
Złoto-grzywy, *np.* złoto-grz: słońca cugi,
Złoto-ięki, *np.* dźwięk lutni Horacyuſzowey.
Złoto-lity.
Złoto-głowowy.
Złoto-piaſzczyſty.
Złoto-płynny, *aurifluus.*
Złoto-promienny, *np.* blaſk słońca.
Złoto-ręki.
Złoto-rodny.
Złoto-rogi, *auricornis.*
Złoto-ſiewny.
Złoto-ſuty.
Złoto-uſty, *Chryſoſtomus.*
Złoto-włoſy, *auricomus.*
Złoto-mowny, *Chrysologus.*
Złoto-pſtry kamień, *Lapis Lazuli.*
Zobopo-polny, *iakoby* oboſpolny. &c.

III.

Słowa Polſkie z prepozycyi *Bez*, y z imienia Przydatnego złożone.

Bez-bożny.
Bez-bronny.
Bez-cenny.
Bez-chlubny.
Bez-czelny, *effrons.*
Bez-czynny.
Bez-denny.
Bez-drożny, *avius.*
Bez-duſzny.
Bez-dzielny.
Bez-dzietni.
Bez-imienny, *anonymus.*
Bez-karny, *impunis.*
Bez-koſtny, *exoſſis.*
Bez-krwawy, *incruentus.*
Bez-kſztałtny, *informis.*
Bez-liczny, *impudens.*
Bez-ludny.
Bez-mierny.
Bez-mozgi.
Bez-nosy, *rhinometos.*
Bez-owocny.
Bez-poſażny.
Bez-prawny.

Bez-przestanny.
Bez-rożny.
Bez-rozumny.
Bez-rządny, *anarchicus.*
Bez-senny, *insomnis.*
Bez-sercy, *excors.*
Bez-silny, *imbellis.*
Beź-skuteczny, *inefficax.*
Bez ślubny.
Bez-stronny, *impartial.*
Bez-sumienny
Bez-ustny, *astomos.*
Bez-uzdny, *effrenis.*
Bez-wierny, *apistus.*
Bez-winny.
Bez-władny.
Bez-wodny, *inaquosus.*
Bez-względny.
Bez-wstydny.
Bez-zębi, *edentulus.*
Bez-żenny, *cælebs.* &c.

P. S.

»Nie Greczynowie albo Łacinnicy tylko szczycić się mogą języka swego ozdobami, dołożyła dosyć dostatku słow y wyboru swoia językowi Polskiemu wymowa, że lubo smaczno płynącey mowy narabiać chce kto przestronnością, lubo domniemanych sensow albo składow zażywa węzłowatości, dosyć nie ubogo wszystkiemu sprostać może, tak wybornie albo podło rzeczom wygadzaiąc, iako kto popracować w Polszczyźnie, albo opuszczoną wymową odbyć co usiłuie. Nie żaden tedy języka Polskiego niedostatek, ale mowcow nie usiłuiąca sprawuie niedbałość, kiedy więc w potocznych rozmowach, wyżebranemi u Łacinnikow słowami nadstawiaią rzkomo języka Polskiego niedolę,

„lę, albo nazwiſk właściwość Łacin„nym pokrywaią mianowaniem, ſwo„ią w tym raczey odkrywaiąc w wyrażeniu „rzeczy niepochopność, á niżeli iaką ro„zmowie Polſkiey przydaiąc okraſę. Fre„dro Kaſztelan Lwowſki, *w Przyſłowiach „mow potocznych.*

„Nie czyń tedy krzywdy nie mowny Po„laku Polſkiey wymowie, nie podchlebuy „tak bardzo mniemaney obfitości obcego „ięzyka, abyś co uwłaczał twoiey Pol„ſzczyźnie, ktorać tak bogato do wymowy „doſtarczy, iako ſam pochopno uſiłować „zechcesz albo opuścisz. *Tenże, tamże.*

